

VALMIERAS KĪMĪKIS

VALMIERAS STIKLA ŠKIEDRAS RŪPNĪCĀS IZDEVUMS

Īsākā kopā
1979. gada 15. oktobra

CETURTDIEN,
1990. gada 8. februārī

Nr. 6 (527)
Cena 1 kap.

Intervija ar galveno inženieri

KOPĪGO DARBU DAROT

Laikraksta iepriekšējā numurā aizsākām sarunu par plānu organizatoriski tehnisko pasākumu īstenošanai rūpnīcās cehos un iecirkņos. Šoreiz sarunas turpinājumā — par nepārtrauktas stikla šķiedras ražošanas cehu.

Stāsta galvenais inženieris **Andris Brutāns**:

— Svarīgāko pasākumu skaitā vispirms jāmin stikla šķiedras atgāju pārkausesanas — erklozes iecirkņa būve. 1989. gadā tika veikti sagatavošanas darbi šī iecirkņa būvei: uzcelts jauns šķiedras atgāju savākšanas mezgls (skipa pacēlājs), pārceļtas komunikācijas, lodīšu bunkuri un demontēti 80. eļļotāja iecirknis, nojaukti vecie skipa pacēlāji. Lidzko būs sagādātas iecirkņim nepieciešamās pamatu pēdas, sāksies celtniecības darbi. Tos veiks kooperatīva «Gaujas spēkiem».

Līdz šim no šķiedras atgājām 70 procentus pārkausa stikla kausēšanas cehā un 30 procentus aizgādāja uz izgāztuvi. Turpmāk uz izgāztuvi netiks vests neviens kilograms atgāju. Visu pārstrādas jaunajā iecirknī. Lidz ar to uzlabosies ekoloģiskā situācija. Ceram būt arī stikla lodīšu izstrādes īpašību uzlabošanu, jo šajā iecirknī iegūta erkloze tiks rūpīgi šķiedras vietā pievienota šītai, iegūtajās granulās nebūs vairs eļļotāja un citu piejaukumu, kā rezultātā stikla kausēšanas process salīdzinājumā ar līdzšinējo stabilizēsies. Stikla kausēša-

nas cehā atgriezies bezsarma stikla granulas — erkloze, bet sarma stiklu paredzēts piegādāt celtniecības organizācijām dažādu aparātu materiālu izgatavošanai. Visi darbi jāpabeidz 1991. gada 1. pusē.

Otrs lielākais pasākums — jāpabeidz stikla šķiedras gristes iecirkņa celtniecība. Tas saistīts ar mūsu iespēju paplašināšanu šī sortimenta ražošanā. Šim izstrādājumam ir paaugstināts pieprasījums ārvalstīs, kas rada priekšnoteikumus ārējo ekonomisko sakaru paplašināšanai. Šis iecirknis jāpabeidz šī gada 11. ceturksnī. Domāts par pirmo nepolnīto konvertējamo valūtu iegādāties modernu tehniku šī sortimenta ražošanai.

Turpat blakus vecā eļļotāja iecirkņa telpā jāpārveido gristes zāvēšanas un iepakošanas, jo gristi šķīslaplasta ražošanai var izmantot, ja mitrums tajā nav lielāks par 0,5 procentiem. Tādas arī ir pārētajai prasības Šveicē.

Vecā eļļotāja sagatavošanas iecirkņa telpās jāizveido arī spoļu restaurācijas darbnīca. Tas uzdevums būs pagarināt bachelita spoļu kalpošanas laiku.

Turpinot risināt temu par celtniecības darbiem, jāatzīmē, ka jā-

pabeidz turpat esošo tualešu remonts. Sajā pašā cehā daļa jāizbūvē noliktavas otrajā stāvā virs gaitenā bufetes rajonā, kurp daļēji pārvietotos elektriku noliktava. Jāveic ceha bufetes kosmētiskais remonts. Pie pārējs estakādes uz jauno eļļotāju iecirkni jāizbūvē telpas dezūrelektriķiem. Jāsāk pakāpeniski (sagades iespēju robežās) šifera nomaņa virsgaismas logiem. Jāpabeidz alumīnija logu rāmju nomaņa ceham. Jāpabeidz etiķskābes noliktava eļļotāju iecirknī. Jāprojekto un jāuzsāk spoļtāju apūtas istabas, kā arī maigu priekšnieku garderobes iekārtošana. So gada jāizprojekto elektrokrāšņu 11. nodalās augšējo vedlugu rekonstrukcija.

— Kā redzams, celtniecības jomā darāmā ir ļoti daudz. Šie pasākumi palīdzēs pilnveidot ražošanu, uzlabos darba apstākļus un veicinās arī ekoloģiskās situācijas uzlabošanu. Tagad — par tehniskajiem pasākumiem?

— Ja, sāksim ar to, ka šī gada jāturpina komplektēt ar aizsargiem uztināmie aparāti cehā 11. nodalā. Šos aizsargus izgatavo 17. cehā. Tas samazinās aerosolu izmetumu telpas un palielinās darba drošību. Beidzot jāpabeidz mehānizētās lodīšu padeves līnijas uz SPA-6 aparātiem. Jāveic arī agregātu SPA-6 Nr. 12 un SPA-3 Nr. 22 rekon-

RAŽOŠANAS PIRMRINDNIEKI

Drīz būs jau 25 gadi, kopš **Gerda Jansone** (attēlā) sākusī strādāt par audēju mūsu rūpnīcā. Pati viņa ir no Latgales, atnāca uz 36. arovdzīsskolu un pabeidza to 1966. gadā. Gerda strādā pie Rūti stellem. Tas nav viegls iecirknis, bet viņa tiek galā sekmīgi. Savulaik, kad cehā biežāk notika dažādi masu pasākumi, Gerda bija aktīva dalībnieku vidū, viņa ir lieliska rokdarbniece, skaisti prot adīt.

Gerda Jansones ģimenē aug divas meitas, kuras apmeklē nesenu darboties sākušo svētdienas skolu, bet Ziemassvētkos bija nozīmīgs mirklis viņu dzīvē — kristības.

Marta pirmajās dienās Gerda ir dzimšanas diena, kuru viņa parasti svin savas draudzīgās ģimenes lokā personīgajā mājā. Darba biedri vēl viņai sekmes!

trukcija lielāku tekstu šķiedras izstrādei.

Galvenā mehāniķa daļai jāstrādā pie dzesinātāja darbības pagarināšanas, eksperimentējot ar to dažādiem pārklājumiem. GMD kopā ar cehu un konstruktoru biroju jāatrisina arī jautājums par tehnoloģiskās iekārtas mazgāšanu pirms remonta.

No ventilācijas darbiem jāmin esošo kondicionieru barošanas izveidošana ar ķīmiski sagatavotu ūdeni; automātikas nokomplektēšana, montāža un palaišana spoļtavas kondicionieriem; jārekonstruē ventilācijas sistēma eļļotāju iecirknī, automātikas regulēšanas telpā, ceha mākslinieka darbnīcā; jārekonstruē gaisa padeves šahtas uz spoļtavas kondicionieriem.

Runājot par tehnoloģiju, jāteic, ka 11. ceturksnī jāizveido viena operatora darba zona ar trijiem 800 filjeru traukiem 210 teksta stikla šķiedras ražošanai. Jādemontē 17. agregātu un ceha garenvirzienā moduli V-204 jāuzstāda jaunie uztināmie aparāti NAS-5, kas ir jaunas padeves tehnika ar individuālu piedziņu katram divvietīgajam spoļtūrētājam, ar automātisku regulēšanu nomainīgam šķiedras izvilksanas ātrumam. Jāmeklē risinājums notekūdeņu daudzuma uzskaitē no ceha, bet vecajā (1) nodalā jāpārīet uz t. s. agregātu sauso tīrīšanu, jo mēs iegūstam trīs lietas: mazāk būs piesārņoti notekūdeņi no ceha, tirākām jāklūst pašam ceham, jo mazāk eļļotāja produkti paliks cehā un, beidzot, mazāk «saliesim», neizvedot no ierindas elektroiekārtas. Jāieģaume, ka tiek apspriests

Augstākās Padomes likumprojekts, kas paredz noteikt maksu par dabas resursu lietošanu un piesārņošanu. Ja agrāk bija jāmaksā sods tikai tad, ja pārsniegtu izmetumu pieļaujamā kaitīgo vielu koncentrācija, tad turpmāk būs jāmaksā par katru piesārņoto kubikmetru ūdens, zemes, gaisa. Tātad katrs ekoloģiskā situāciju uzlabojošs pasākums ir, kā saka, zelta vērtis!

Gada beigās paredzēti arī jaunas spoļējamas mašīnas VS-140 modula izmēģināšana mūsu rūpnīcā. Šo tehniku projektējuši Brno tekstiliekārtu institūta speciālisti Čehoslovākijā.

Produkcijas kontroles punktā beidzot būtu jāuzstāda kompjūters, kas uzskaitē un datu mehanizētai apstrādei, un maipās beigās būtu redzami rezultējošie dati par operatoru komplekta un maipās darbu, par attiecīgā sortimenta saražošanu, par lodīšu izstrādes īpašībām no katras vannas krāsns.

No visveicamiem darbiem jāmin siltā ūdens sūkņtavas automātikas projektēšana un uzstādīšana; tehnoloģiskā dzesēšanas ūdens caurulvadu pārveidošanas darbi ceha apturēšanas laikā (paredzams maijā), filtru uzstādīšana šīm ūdeņim 1. nodalā. Jāturpina pilnveidot eļļotāju savākšanas sistēma 11. nodalā.

Paredzēta arī virkne citu pasākumu.

Turpmākajās intervijās runāsim par veicamiem pasākumiem aušanas, kultūrpreču ražošanas un citos pamatcehos.

Ar **ANDRI BRUTĀNU** runāja **HERMANIS HERCBERGS**

Par attiecībām ar apkārtējo vidi 1989. gada IV ceturksnī

Dažu no VSSR ar notekūdeņiem izvadīto piesārņojošo vielu koncentrācijas un daudzumi:

Odens parauga ņemēšanas vieta (izplūde)	Gads	Izplūdes daudzums m ³ /dn	Suspēndētās vielas (duļķes)			Bioloģiski patērējamais skābeklis — 5			Naftas produkti			Virsmas aktīvās vielas			
			Norma mg/l	Faktiski mg/l	Faktiski kg/dn	Norma mg/l	Faktiski mg/l	Faktiski kg/dn	Norma mg/l	Faktiski mg/l	Faktiski kg/dn	Norma mg/l	Faktiski mg/l	Faktiski kg/dn	
Bioloģiskās attīrīšanas iekārtu izplūde	1989														
	III kv.	1.500	20,0	11,90	17,85	3,0 ¹	7,3	10,9	1,5	0,05 ¹	2,8	4,20	2,0	1,60	2,4
	IV kv.	1.530	20,0	20,00	30,6	3,0 ¹	7,0	10,7	1,5	0,05 ¹	3,9	5,96	2,0	2,75	4,2
	1988	1.550							1,5	0,05 ¹	3,7	5,80	2,0	3,10	4,8
Neitrālizācijas stacijas izplūde	1989														
	III kv.	0.150	—	40,9	6,14	—	—	—	—	1,96	0,29	—	—	—	—
	IV kv.	0.165	—	49,8	8,22	—	5,8	0,96	—	1,66	0,27	—	—	—	—
	1988	0.160	—	32,9	5,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Odens ķīmiskās sagatavošanas stacijas izplūde	1989														
	III kv.	0.070	—	27,4	1,92	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	IV kv.	0.070	—	49,8	3,49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1988	0.065	—	—	1,33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Katlu mājas notekūdeņu izplūde	1989														
	III kv.	0.065	—	11,7	0,76	—	6,0	0,39	—	—	—	—	—	—	—
	IV kv.	0.075	—	20,1	1,51	—	3,5	0,26	—	—	—	—	—	—	—
	1988	0.070	—	22,7	1,60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopā	1989														
	III kv.	1.785	—	—	26,67	—	—	13,09	—	—	—	4,49	—	—	2,4
	IV kv.	1.840	—	—	43,82	—	—	11,92	—	—	—	6,23	—	—	4,2
	1988	1.845	—	—	31,79	—	—	18,0	—	—	—	5,80	—	—	4,8

Piebilde: 1. — Sādi iezīmētās lielums ir zivsaimniecības nozīmes ūdeņu normatīvs, kas perspektīvā būtu jāsasniedz. Savukārt svītrotu normatīvu pozīcijas nozīme, ka viņi mums attiecīgām izplūdes nav uzstādīti, bet svītrotās faktisko ūdeņu pozīcijas norāda uz to, ka analīzes neizdarām.

Kā lasītāji varbūt atceras, pagājušā gada decembrī tika publicēta informācija par šo pašu temu attiecībā uz 11. ceturksni. Toreiz solījām šādas publikācijas padarīt par tradicionālu. Diemžēl, neskatoties uz visiem iepriekšējiem lūgumiem, neviens tāri nav izteicis vēlēšanos par izmaiņām informācijas saturā, apjomā un pasniegšanas formā. Vismaz man pat to nekas nav zināms, tāpēc turpinu apmēram tāda paša garā, atmetot, saprotams, to, kas varbūt bija nepieciešams pirmajai reizei (skat. «Valmieras Kīmīkās» 7. un 14. decembra numurus).

Apskatāmajā laikā periodā stāvoklis rūpnīcās notekūdeņu veidošanā un izvadīšanas sistēmā kardināli nav mainījies ne kvantitatīvi, ne arī kvalitatīvi. Sīkāk situācijas raksturojumu skatiet tabulā.

Isi komentējot, vērsu uzmanību uz situācijas pasliktināšanos, vērtējot to pēc naftas produktu un virsmas aktīvo vielu satura notekūdeņos. — ir iegūti jūtams pieaugums, nemaz nerunājot par to, ka pārsniegtas pieļaujamās koncentrācijas. Sajā sakarā varu ieteikt visiem tiem, kam ir iespējas, bet galvenais, nav nevelešanās augšminēto klasu savienojumus ietilpināt notekūdeņos, lieku reizi pačamdīt savu personisko maģiņu profilaksei. — lai pierastu pie domas, ka pēc kāda gada viņš var palikt reāli plānāks ne tikai sakarā ar arvien aptverošāko ekonomisko krīzi, bet arī ar paredzamo maksu par piesārņojumiem.

(Turpinājums sekos)

MARTINS TOMSONS,
rūpnīcās centrālās laboratorijas priekšnieks

Autosports un šaušana

20. janvārī notika rūpnīcas starpcehu sacensības autosportā. Sliktais laiks, aukstais vējš ar lietu laikam bija sabaidījis rūpnīcā zem jumta dzīvot pieradušos autosportistus, un tādēļ ieradās paši drosmīgākie. Dalībnieki uzvarētāju laurus sadalīja sekojoši:

1. vietā **Arnis Katinass** (2. cehs).
2. vietā **Ivars Dancis** (17. cehs).
3. vietā **Raimonds Čiesnieks** (TSK).

Komandu vērtējumā vietas sadalījās sekojoši:

1. vietā 2. ceha komanda,
2. vietā 17. ceha komanda,
3. vietā 1. ceha komanda.

No 15. janvāra līdz 5. februārim notika starpcehu sacensības šaušanā. Baidīdamies no augstās kāpšanas, daudzi neieradās. Sacensības piedalījās tikai divas komandas un sadalīja vietas sekojoši:

1. vietā 2. ceha piektais maigās komanda,
2. vietā 17. ceha komanda.

Individuāli sievietēm 1. vietā — **Ineta Ogsta** (94 punkti), 2. vietā — **Iļona Kalniņa** (85 punkti). Vīriešu konkurencē uzvarēja **Valentīns Bečers** ar 96 punktiem, otrs bija **Arnis Apinis** ar 93 punktiem, trešais — **Mihails Dobrovolskis** ar 76 punktiem. Visi — no 2. ceha piektais maigās.

IMANTS JERKINS.

DOSAAF rūpnīcas komitejas priekšsēdētājs

PAR NODOTAJĀM JAUDĀM

Mūsu laikraksta iepriekšējā numurā rubrikā «Hronika» bija ievietota informācija par ekspluatācijā pieņemtajām jaudām stikla šķiedras un 0,7 miljonu metru stikla auduma ražošanai gadā un izmaksātajām premijām. Atbildot uz virāku lasītāju jautājumu šajā sakarā, direktora vietnieks kapitālās celtniecības jautājumos **VASILĪJS PAVLOVS** paskaidro:

— Jaunu jaudu palaišana tiek veikta kompleksā ar kapitālās celtniecības darbiem. Šajā konkrētajā jautājumā runa ir par 56 čehoslovāku pneimatisko stēļu uzstādīšanu auzšanas čehā, jaunu sūknešanas staciju 2. cehā, cauruvadu atzīesnātajam ūdenim kondicionieriem 2. un 4. cehā, kā arī citiem darbiem. Visiem šiem pasākumiem izliedots 1,6 miljoni rubļu kapitālieguldīju-

ma, tai skaitā celtniecības un montāžas darbiem 455 tūkstoši rubļu. Aprēķinātā premiju summa attiecas uz visiem pamata un nodrošināšanai veiktajiem darbiem, kas bija piedalījušies šajā darbu kompleksā. Sarakasti sastādīti tieši attiecīgajos čehos, ar tiem iepazīstināta arrodziedības rūpnīcas komiteja. Premijas aprēķinātas tikai par kapitālās celtniecības objektu nodotānu ekspluatāciju.

Sports

INFORMĀCIJA

VSSR 1990. gada spartakiāde notiks 16 sporta veidos. Komandām ieskaitē vertes visus sporta veidus.

Par I vietu balva — 500 rubļi, par II vietu — 300 rubļi, par III vietu — 200 rubļi.

Komandu parstavju sanāksme un izloze volejbola notiks 12. februārī pl. 15 galvenā metrologa daļā (13. cehā) pie **Z. Viateres**. Tel. 303.

Pārstāvju sanāksme dambretē notiks 14. februārī pl. 12 otrā cehā sabiedrisko organizāciju kabinetā. Komanda 3 dalībnieki, neatkarīgi no dzimuma.

HRONIKA

Svētdien, 4. februārī, notika atkārtotās vēlēšanas Valmieras 21. vēlēšanu apgabalā. Uzvarējis deputāta kandidāts rūpnīcas galvenais enerģētiskis **JANIS PETERMANIS**. Apsveicam viņu un vēlām labas sekmes darbībā sabiedrības interesēs!

Vēlēšanās par Jāni Petermani un viņa konkurentu **Edvīnu Balodi** piedalījās 528 cilvēki. No tiem par Jāni Petermani savas balsis atdeva 393.

Valmieriete **Līga Kuzmina** pēc Rīgas 34. arrodvisskolas beigšanas atgriezusies mājās un sākusī strādāt par plaša profila friziermeistari mūsu rūpnīcas frizētavā «Vitrium». Līdzšņēja meistare **Līta Tilgass** savukārt pārgājusi darbā uz «Rotus» G. Apiga ielā.

«Vitrium» darba laiks — līdzšinējais. Apmeklētājiem — sievietēm un vīriešiem — vēlams iepriekš piezvanīties.

TF rūpnīcas nodaljas valde ziņo

Ceturtdien, 15. februārī, pulksten 15.00 4. ceha lekciju zālē notiks skaidrojuma lekcija par Latvijas saimnieciskos dzīvī šogad un nākotnē.

Lektors — LTF Tautsaimniecības komitejas līdzpriekšsēdētājs **Ojārs Blumbergs**.

Lai arī līdzam uz dialogu visus interesentus! Ipaši aicināti speciālisti profesionāļi par rūpnīcas ekonomiskās un saimnieciskās dzīves jautājumiem.

Līdzjūtība

Izsakām dziļu līdzjūtību **Gaidai Seitsmai**, māti pēdējā gaitā pavadot.

Elektrokrāšņu nodaljas 4. maigās kolektīvs

Kapitālistiskajās valstīs izmantojamie primārie plastmasu armējošie materiāli

(Sākums iepriekšējā numurā)

1988. gada plastmasu armēšanai šķiedras piegādāja 91 amerikāņu firma, t. sk. 35 firmas ražoja un pārdeva stikla šķiedru un tās izstrādājumus, 30 firmas — oglekļa šķiedru, 9 firmas — minerālšķiedras, 12 firmas — sintētiskās šķiedras, 3 firmas — citu veidu šķiedras.

Lielākās firmas, kas nodarbojas ar šķiedrvielu armējošo materiālu izgatavošanu, ir:

Owens — Corning Jiberglass Corp., PPG Industries, Inc., Du Pont (E. I.) de Nemours and Co., Union Carbide Corp.

Apmēram pēdējo 50 gadu laikā tieši stikla šķiedra visdažādākajos tās veidos (diegi un gristes, rovingi un vītas lentas, audumi, kapāts stikla diegs un no tā gatavotas plāksnes, smalcinātās elementāršķiedras) ir visvairākā plastmasas pildviela. Pieprasījums nepārtraukti pieaug, tā rezultātā visā pasaulē paplašinās stikla šķiedras dažādo izstrādājumu ražošanas apjoms. ASV 1986. gadā plastmasu armēšanai izmantoja apmēram 80% visas sarazotās nepārtrauktās stikla šķiedras. Prognoze, ka 1991. gadā ASV komplekso polimērmateriālu ražošanā tieši stikla šķiedru kā armējošo materiālu izmantos 93% apmērā no tās kopējā daudzuma, bet 1995. gadā — jau 95% apmērā. Concerns Owens — Corning Jiberglass Corp. ir vadotais stikla šķiedras ražotājs ASV. Šī firma izstrādā tehnoloģiju un rāzo stikla šķiedru un dažādus armējošos materiālus uz tās bāzes. Firmai šai nozarē pieder galvenie patenti, tās uzņēmumi darbojas citās pasaules valstīs, līdz ar to firmai ir noleicoša loma šo materiālu ražošanā visā kapitālistiskajā pasaulē.

Firma PPG Industries, Inc. — otrs lielākais stikla šķiedras ražotājs ASV, patreiz kontrolē stikla šķiedras ražošanu arī Anglijā.

Rietumeiropā, kas stikla šķiedras ražošanā ieņem 2. vietu pasaulē, vadotās ir sekojošās firmas: European Owens Corning Jiberglass SA (amerikāņu koncerna sateļfirma Eiropā) un Saint-Gobain SA (Francija). Šīs firmas rāzo visdažādākos stikla šķiedras izstrādājumus un izveido jaunas, progresīvas armējošas pildvielas komplekso polimērmateriālu iegūšanai.

Eiropā viens no lielākajiem stikla šķiedras ražotājiem ir holandiešu firma **Silenka BV.**, kura intensīvi sadarbojas ar tādām lielām firmām kā AKZO Chemie BV un Noorderlijke Ontwikkelings Maatschappij Nederlande un PPG Industries Jiberglass Div. Amerikā.

VFR visdažādākos stikla šķiedras izstrādājumus rāzo firma **Glaswerk Schuller GmbH**, ko pilnībā subsidē amerikāņu firma **Manville Corp.**, un firma **Vitrulan Textiglas GmbH**.

Rietumeiropā viens no lielākajām stikla šķiedras un tās izstrādājumu ražotājiem ir angļu firma **VCV Ltd.**

Rāzošanas paplašināšanas rezultātā parādās jauni armējošie aģenti un uz to bāzes izveidoti materiāli (trikotāžas audumi, plāksnes ar trīsdimensiju struktūru), kas izgatavoti no visdažādāko veidu un formu stikla šķiedras un paredzēti kompozīcijās ar nepiesātinātiem poliēteriem, epoksīdu sveķiem u. c. polimēriem, ko iegūst ar formēšanas u. c. paņēmieniem.

Stikla šķiedras sastāv un tās fiziko-mehāniskie rādītāji ir pats galvenais, kas nosaka stikla plastu ekspluatācijas īpašības un to pielietojuma sfēras. ASV stikla šķiedras ražošanā pamatā izmanto 7 (septiņu) dažādu tipu stiklus.

1) Armējošo materiālu ražošanā maz pielieto stiklu A (nātrija—kalcijs—silikāta), jo tam ir maza mitruma izturība.

2) Stiklu C, sakarā ar augstu tā ķīmisko izturību, lieto korozijizturīgu materiālu izgatavošanai.

3) Stiklam D ir paaugstināta elektroizturība, tādēļ to plaši izmanto elektrotehniskās nozīmes ma-

teriālu izgatavošanai. Šī stikla pavēds — stikls D-556 — ir radio caurlaidīgs un to izmanto radio un kara tehnikā (radaru iekārtas, radioteleskopji).

4) Stiklu E (alumoborsilikāta) izmanto vispārējās nozīmes letu armējošo šķiedru ražošanā.

5) Stikls S (magnijalumosilikāta) ir ļoti izturīgs, ar augstām moduļu absolūtajām vērtībām. To speciāli izstrādāja aviokosmiskās tehnikas vajadzībām. Tā lētāka modifikācija ir stikls S-2.

6) Stiklu JM-31A, kas ir augstu moduļu stikls, lieto paaugstinātas cietības stiklplastu ražošanai, kurus izmanto celtniecības konstrukciju izgatavošanai. Šie materiāli un to īpašības sīkāk aprakstīti žurnālā «Химическая промышленность за рубежом», 1982 № 1.

Savā uzņēmumā **Fukusimas** pilnībā jauna veida stiklu T nesēn izstrādājis japāņu firma «Murro boceks». Šim stiklam piemīt augsta mehāniskā izturība (stiepes robežizturība ir 4,75 hPa), augsta karstumizturība, elektrovadāmība.

T stikla šķiedrām ir par 50% un 25% augstāki rāušanas slodzes rādītāji nekā attiecīgi aramīda un oglekļa šķiedrām, tai pat laikā tas ir par 40% un 25% lētāks nekā attiecīgi aramīda un oglekļa šķiedras. Prognozē, ka šo jauno šķiedru izmantos sporta prēcu, aviotehnikas, konteineru, drukāšanas plašu u. c. ražotnēs. T stikla šķiedras ražošanu jau apguvušas divas firmas — Owens Corning Jiberglass un Saint-Gobain.

Lai uzlabotu gatavo stikla plastu izstrādājumu virsmas kvalitāti, palielinātu to caurspīdīgumu, kā arī uzlabotu to virsmas adheziju ar krāsvielām, VFR firma **Bayer AG** piedāvā komplekso polimērmateriālu armēšanai izmantot stiklu E un C mikrošķiedras (micro-glass). Šo šķiedru diametrs ir 0,5—2,0 μ, garums 1—10 μ. Salīdzinot ar kapāto stikla šķiedru, mikrošķiedru izmantošana piedod polimērmateriāliem augstākus izturības un plūstamības rādītājus.

Stikla šķiedrām piemīt elektroizolejošas īpašības. Lai palielinātu to plietojumu elektrotehnikā, japāņu firma «Murro boceks» piedāvā jaunas markas elektrovaradošu stiklu šķiedru ar niķeļa piejaukumu (Ni saturs 6—18%), tās elektropretētibā 1—10 Ω). Šādas šķiedras izmantošana piešķir armetiem polimērmateriāliem elektromagnētiskās īpašības.

Firmas, kas nodarbojas ar armējošo aģentu jaunu veidu izstrādi, piemēro tos konkrētu marku sveķiem, kā arī stingri noteiktām to pārstrādes metodēm. Piem., amerikāņu firma **Certain Teed Corp.** izstrādājusī divus jaunus stikla gristes veidus — B5A un 67A, kas paredzēti kompozīcijas ar poliēteriem un tiks pārstrādāti ar pultrūzijas un uztīšanas metodēm.

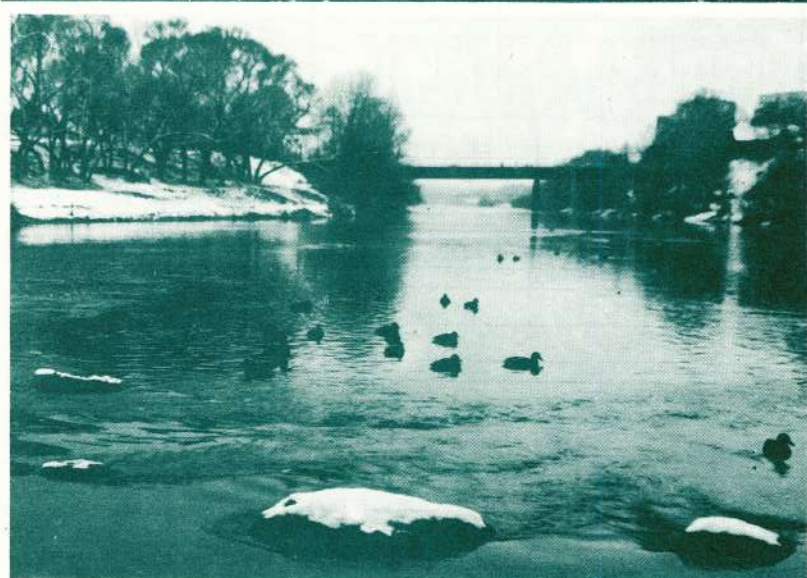
Firma PPG Industries Corp. rāzo grieztu stikla šķiedru Nr. 3090 un Nr. 3830, ko tālāk izmanto termoplastu izgatavošanai. Nr. 3090 paredzēts tādiem konstrukciju materiāliem kā poliēteri, poliacetāli, polikarbonāti, bet Nr. 3830 — poli-propilēnam. Šī firma piedāvā vēl jaunu gristes veidu — Nr. 524 — ko var ievadīt krāsotās lokšveida formējamajos materiālos. Tā rezultātā izstrādājumi iegūst gludu, spīdošu virsmu, tos sekmīgi var izmantot automobiļu detaļu izgatavošanai. Lokšveida formējamajiem materiāliem firma Owens-Corning Jiberglass izstrādājusī jaunu stikla gristes veidu ar Nr. 433. No plastmasām, kuru armēšanai izmanto šo šķiedru, izgatavo vannas istabām necaurspīdīgas durvis. Šī pati firma piedāvā vēl jaunu gristes veidu ar Nr. P-980A, to izmanto automobiļu rūpnīcībā, kas līdz minimālam samazina gaisa burbulu rašanos iespējamo polimēru kompozīcijās, resp. samazina materiāla porainību.

(Turpmāk vēl)

Redaktore **V. LEJSTRAUTA**

Rāzošanas plāna izpilde janvārī

Cehs	Rādītāji	Plāns	Fakts	%
01	Stikla lodītes (prēcu), t	762,0	799,8	105,0
	Izpilde pa cehu, tūkst. rbj.	563,0	575,7	102,3
02	Saražota šķiedra, t	745,0	702,3	94,3
	Pārspolētais diegs	678,2	627,1	92,5
	Izpilde pa cehu, tūkst. rbj.	934,0	871,7	93,3
04	Audumi, prēcu, tūkst. m	3380,0	3380,3	100,0
	Grupa «E» tūkst. m	1860,0	1860,4	100,0
	Nodrošinājums ar pustabrikātiem			105,6
	05. ceham			107,1
	06. ceham			95,9
	07. ceham			103,8
05	Izpilde pa cehu, tūkst. rbj.	1113,0	1155,2	
	Motobraucēju aizsargecures, tūkst. gab.	18,5	18,8	101,6
	Izpilde pa cehu, tūkst. rbj.	220,0	236,3	107,4
06	Izpilde pa cehu, tūkst. rbj.	67,0	74,2	110,7
07	Dekoratīvie audumi, tūkst. m	199,0	202,7	101,9
	Elektroizolācijas audumi, tūkst. m	370,0	337,8	91,3
	Izpilde pa cehu, tūkst. rbj.	147,0	135,3	92,0

Mūsu ziemējo ziema.

JAŅA MEGRA foto